

Arstide roll meditsiinisüsteemis ja kogu ühiskonnas sai järele proovitud

Andres Soosaar – Eesti Arst

Kolm ja pool nädalat kestnud arstide tööseisak on nüüdseks lõppenud ning streikinud arstide haiglad taastavad suurema kisa ja kärata oma tavapärast töörütmi. Arstid ja haiglad ei ole enam oma vastasseisuga meedia ning seeläbi kogu ühiskonna lakkamatu uudishimu küüsis ning saavad rahulikumas õhustikus hakata tegelikku ellu viima arstide vastuhaku lõpetanud tervishoiutöötajate ja haiglate liidu vahel sõlmitud eellepingu punkte. See tööseisak oli oma kestuselt ja tähenduselt Eesti uuemas ajaloos pretseedenditu ning vääriks seetõttu kindlasti põhjuste, kulu ja mõjude mitmekülgset analüüsi. Et juba võitluse käigus ilmus mitmete arstide ja ajakirjanike arvates ootamatult palju kvaliteetset arvamusakirjanduslikku materjali tervishoius ja kogu ühiskonnas toimuva mõtestamiseks, siis võib kergesti juhtuda, et sellega toimunu mõtestamine suuresti ka piirdub. Ega meie kogukondade eneserefleksiooni ind ei ole üldiselt kuigi suur ning igapäevaelu esitatud uute ülesannetega pideva kohanemise vajadus sööb ka selleks vajaliku energia. Pealegi ei pruugi mõnede arvates olnud halbu asju helgema tuleviku nimel enam mitte meenutada! Sotsiaalminister kutsus neil keerulistel päevadel kiiresti ellu tervishoiusüsteemi tulevikunägemuse töörühma, loodetavasti suudab see kooslus ühistöös paremasse kohta kangutada Eesti tervishoiu ränkraske kivi.

Eks seletusi ole mitmeid, miks põhimõtteliselt justkui mittestreikiva ameti esindajad jõudsid ometi välja olukorda, kus nad ajutiselt loobusid oma tegevuse sisulise ja moraalse põhiesmärgi, patsiendi aitamise poole püüdlemisest. Ühe seletuse kohaselt ületas märkimisväärse osa Eesti arstide ja teistegi tervishoiutöötajate taluvuspiiri see, kuhu olemasolev ühiskondlik korraldus on asetanud meediku-patsiendi suhte või kui isegi veel täpsem olla, siis selle suhte meedikute osapoole. Mõned püüavad väljakannatamatu olukorra põhjusena näha

pikka aega võimul olnud poliitilise jõu soovimatust lahendada ilmseid tervishoiu praeguse korralduse ja rahastamise probleeme, teised jälle meedikute võimalust minna tööle Soome või teiste jõukate riikide meditsiinisüsteemi. Küllap on mainitud asjaoludel oma mõju Eesti tervishoiu käekäigule, kuid tulles tagasi meediku-patsiendi suhte nüüdse seis juurde, tasub pisut meenutada selle kujunemist viimase kümne aasta jooksul. Just 2002. aastal asub oma ühiskondlikku tööd tegema võlaõigusseadus ühes oma 41. peatükiga, milles postuleeritakse arsti-patsiendi suhte osana teatud institutsioonide lepingulise tervishoiuteenuse osutamisest ning meedikutele jääb selles ettevõtmises suuresti teenuse vahendaja roll. Kui varem peeti arsti-patsiendi suhet kogu meditsiini peasündmuseks, siis uute seaduste järgi vaid üheks lülis pika ja keeruka sotsiaalse ahela alumises otsas. Jurist Ants Nõmper kirjeldas Eesti Arsti augustinumbris (lk 376), kuidas arstid jäeti võlaõigusseaduse 41. peatüki koostamisel tagaplaanile ning Eesti meediku-patsiendi moodne suhe vormiti juristide ning poliitikute näo ja arusaamade järgi. Ehkki alguses tundus selline terapeutilise suhte versioon imelik ja võõras, tehti tööd heas usus ja vanas vaimus edasi. Eks püüdke meenutada, kui mitu korda olete kõnelenud arsti-patsiendi suhtes olles tervishoiuteenuse osutamise lepingust ning selle ka allkirjastanud. Jätkus ühiskonna kehtestatud õigusliku regulatsiooni ning tegeliku arstliku praktika eemaldumine üksteisest, millele lisandus eelnevast kergesti tulenev tervishoiuahela ülemiste lülide meedikute erialalast rolli ja arvamust alahindav süsteemi juhtimine. Nii jõutigi 2012. aasta oktoobriks olukorda, kus suur osa arste keeldus senisel moel tervishoiuahelas olemast. Loodetavasti õnnestub lähitulevikus kujundada see ahel kõikide huvirühmade osavõtul neile kõigile vastuvõetavaks sotsiaalseks koosluseks.

andres.soosaar@eestiarst.ee

Andres Soosaar